

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 18/2023 16.5.2023

Haudanhoitosopimusten hallinnointi ja kirjanpito

Seurakunnat ovat toivoneet yksityiskohtaisempaa ja käytännönläheistä ohjeistusta haudanhoitosopimuksista, niiden hallinnoinnista, kirjanpidosta ja erityisesti ainaishoitosisopimukseen liittyvistä kysymyksistä. Haudanhoitosopimusten uusi ohje on valmisteltu asiantuntijayhteistyössä Kirkkohallituksessa ja sitä on käsitelty kirjanpitoasioiden neuvottelukunnassa. Uusi ohje korvaa ohjeen Haudanhoitosopimusten hallinnointi ja kirjanpito (17.6.2020), yleiskirjeen 30/2005 (29.9.2005) ja Kipan ohjeen Hautainhoitorahaston kirjanpito v.2.0 (28.1.2020).

Uusi ohje on sisällöltään pääosin samanlainen kuin nykyinen ohje, mutta se on aiempaa laajempi. Ohjeeseen on sisällytetty haudanhoitosopimusten kirjanpidon ohjeet ja siihen on lisätty oma ainaishoitosisopimuksia koskeva luku.

Uudessa ohjeessa korostetaan sitä, että haudanhoitosopimusten varojen ja vastuiden tulee olla tasapainossa ja mikäli näin ei ole, seurakuntataloudessa tulee ryhtyä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi. Hautaustoimilain 2:6, 1–2 mukaan haudan hoidosta perittävät maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset. Varojen ja vastuiden suhdetta tulee tarkastella vuosittain tilinpäätöksessä ja talousarviossa, jossa seurakunnan tulee tehdä selkoa toimenpiteistä, joita yli-/alikatteisuu- den korjaamiseksi tehdään.

Määräaikaisten haudanhoitosopimusten osalta on voimassa Kirkkohallituksen suositus, ettei uusia, yli 10 vuotta pidempiä määräaikaisia hoitosopimuksia tehtäisi. Pidempien määräaikaisten hoitosopimusten hinnoittelu on varsin haastavaa toimintaympäristön ja

talouden tilanteen muuttuessa nopeasti. Hinnoitteluun liittyvän taloudellisen riskin kantaa seurakunta.

Ainaishoitosisopimusten osalta nykyistä ohjetta on laajennettu. Seurakunnilla oli jäljellä 36 157 ainaishoitosisopimusta 31.12.2022. Määrä on huomattava ja monilla seurakuntatalouksilla onkin tarve tarkastella ainaishoitosisopimusten lakkauttamismahdollisuuksia, koska ainaishoitosisopimusten jäljellä olevat varat ovat riittämättömät vastuisiin nähden. Jotta ainaishoitosisopimuksen voi irtisanoa, seurakunnan on ensin kyettävä osoittamaan, että jokaista yksittäistä ainaishaudanhoitosisopimusta on tarkasteltu erikseen ja että yksittäisen ainaishaudanhoitosisopimuksen pääoma ja tuotto on tosiasiallisesti käytetty kokonaan loppuun. Tämä on kuitenkin useimmissa tapauksissa varsin haastavaa, koska ainaishoitosisopimusten ja pitkäaikaisten määräaikaisten sopimusten varoja ei ole pidetty kirjanpidossa erillään.

Ohjeessa on esitetty lyhyesti ainaishoitosisopimukseen liittyvät oikeustapaukset ratkaisuihin sekä niiden perusteella tehdyt päätelmät siitä, miten seurakuntatalous voi tarvittaessa lakkauttaa ainaishoitosisopimukset. Varojen loppumisen osoittaminen laskelmin on käytännössä hyvin haastavaa, minkä vuoksi toimintavaihtoehdot ovat seuraavat:

- 1 Siirretään uusien sopimusten kirjanpito tehtäväksi seurakunnan kirjanpidossa ja kaikki uudet sopimukset tehdään sinne (suositeltava tapa).
- 2 Perustetaan uusi hautainhoitorahasto ja uudet hautainhoitosisopimukset tehdään sinne.
- 3 Ainaishoitosisopimusten varojen loppuminen osoitetaan laskelmin.

Vaihtoehdot 1 ja 2 ovat mahdollisia ilman laskentaa. Vaihtoehdossa 3 varojen loppuminen tulee pystyä osoittamaan laskelmin. Ohjeessa on esitetty, milloin laskenta on mahdollista.

Tapa 1, uusien haudanhoitosisopimusten siirto osaksi seurakuntatalouden kirjanpitoa, on suositeltava, koska se ei edellytä laskentaa ja koska haudanhoitosisopimusten kirjanpito osana seurakuntatalouden kirjanpitoa on hallinnollisesti kevyempi ja aivan yhtä luotettava tapa kuin kirjanpito erillisessä rahastossakin.

Ainaishoitosopimusten varoja arvioitaessa on tärkeää huomioida varojen kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotus. Hautainhoitorahastossa on varoja niin paljon kuin varojen käypä arvo on. Jos kirjanpidosta ei saada eriteltyä ainaishoitosopimuksista maksettua pääomaa ja siitä vuosien saatossa saatua tuottoa, hautainhoitorahasto vastaa koko omaisuudellaan niiden haudanhoitosopimusten hoitamisesta, joista saadut haudanhoitomaksut on aikoinaan rahastoon maksettu. Ainaishoitosopimusten varojen voidaan osoittaa tosiasiallisesti loppuneen vasta sitten, kun hautainhoitorahaston varallisuus on realisoitu ja nämä varat on käytetty loppuun.

Lisätiedot: johanna.simpanen@evl.fi

Kirkkohallitus

Pekka Huokuna
kansliapäällikkö

Pirjo Pihlaja
kirkkoneuvos

Liite:

Haudanhoitosopimusten hallinnointi ja kirjanpito

ISSN 1797-0326